

૧૩૯૧-૧૩૯૨ કિતાબો ખરીદતાં પહેલાં કાઢરી કંપનીની રજીસ્ટર્ડ કોપી
જ કિતાબો બીલીમારથી મંગાવવાનું ધ્યાનમાં રાખવું.

ગુલઝારે અખરાર

ઉર્ફ

કિસ્સયે મીરાં દાતાર.

ખનાવનાર તથા છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

મીર સૈયદઅલી કાઢરી બીલીમારગ્યા.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું-દેગડી સ્ટ્રીટ બીલીમારા,

અમદાવાદ.

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭નાં રપમાં એકટ મુજબ રજીસ્ટર્ડ થયેલી છે.
માટે માલીકની રજા સિવાય કોઈએ છાપવી અગર છપાવવી નહીં.

સને ૧૮૧૭ ખસિવી
ચોથી આવૃત્તિ.

સને ૧૩૩૫ હીજરી,
નકલ ૨૦૦૦.

સુરત ચઢાના પુલ ઉપર પાણીની ટાંકી પાસે આવેલા ધી
‘શંકર’ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમે છાપ્યું.

કીંમત રૂ. ૦-૩-૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૧-૭૧ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૩૨-૨૫ એ જાણી લાતા ૨

વિષય Δ૭૨૫૭

ગુલબરે અખરાર,

ઉર્ફ

 કિસ્સયે મીરાં દાતાર.

→→→→→←←←←←

દિખાયો.

—❖❖❖—

. મીરાં દાતારનાં એહવાલથી ઘણાં લોકો નાવાકેશ છે, અને તેમની હંકીકત જાણવા લોકો ઘણાં આતુર હોવાથી પ્રથમ ગુજરાતી જખાનમાં કિસ્સો લખવામાં આવેલો, પરંતુ ઉરદુ જખાનમાં એ કિસ્સો લખવાની જરૂર જણાઈ, અને તેથી ઉરદુ જખાન અને ગુજરાતી હરફોમાં આ કિસ્સો લખ્યો છે. મીરાં સાહેબનાં એહવાલ માટે કોઈ તવારીખની કિતાબ નહીં હોવાથી ટુંકે હંકીકત લખવામાં આવી છે. આશા છે, કે મીરાં સાહેબનાં હાલથી વાકેશ થનારાઓ જરૂર આ કિતાબ ખરીદ કરી ફાયદો ઉઠાવશે.

પ્રથમની ત્રણ આવૃત્તિઓ ખપી જવાથી ઉરદુ જખાનમાં ચોથી વખત સુધારા વધારા સાથે આ આવૃત્તિ છપાવી છે. કદાચ કોઈ સાહેબને એમાં ભુલ નજર આવે, તો દરગુજર કરશે. એવી આશા છે.

બીલીભારા. }
દમડી સ્ટીટ. }

લી૦ દુઆગો.

મીર સૈયદઅલી કાદરી.

૬૬૭૧

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

ગુલબરે અબરાર.

ઉર્દૂ

કિસ્સયે મીરાં દાતાર.

૭૮૬

હમ્દો સલાતકે બાદ વાઝેક હો, કે ગુજરાતકે અવલીયાઓમે સે
મશહુર ઓર માઅરફ, વલીયે કામીલ કીદવતુલ આરેશીન હઝરત
મીરાં સૈયદ અલી ઉર્દૂ મીરાં દાતાર રહ, સાહેબ, કે જનકા રૌઝા
મુબારક, રજપુતાના માલવા રેલવેકા સ્ટેશન ઉંઝા નામી હે. 'ઉસકે
કરીબ દો કોસકે ફાસિલે પર ગાયકવાડી રીસાયતકા એક છોટા કરીયા
ઉનાયા નામકા હે, વહાંપર મૌજુદ હે, આપકા એહવાલ રાવીયાંતે
ફસીહુલ લીસાન ઇસ તરેહસે ખ્યાન ફરમાતે હે', કે ગુજરાતકે
બાદશાહ અહમદ શાહકે જમાનેમેં આપકે દાદા સૈયદ અલીમુદીન
સાહેબ, ઓચસે સને ૮૩૦ હીજરીમેં ગુજરાતકે પાપેતખ્ત શેહર
અહમદાબાદમેં તશરીફ લાવે, બાદશાહને આપકે ફઝાલેસ ઓર
કમાલાત-કી શેહરત સુનકર, આપ પર દીલો જનસે ફરેફતા ઓર
શયદા હોકર, કમાલ શફક્તસે પેશ આયા. ઓર આપકો એક જગીર

અત્રા ફરમાઈ. આપને વહાં ચંદ મુદત સુકુનત ફરમાઈ. ઓર બાદ
 ઉસકે શેહર અહમદાબાદસે નીકલ કર, ઉનાવેકો તશરીફ લે-ગયે,
 ઓર વહાંપર રેહના ઇખતિયાર કીયા. ઉનકી પુસ્તસે સૈયદ મોહમદ
 ઉર્ફ ડોસ્તુમીયાં સાહેબ પયદા હુવે. ઓર સૈયદ ડોસ્તુમીયાંકી
 પુસ્તસે હઝરત મીરાં સૈયદ-અલી ઉર્ફ મીરાં-દાતાર રહ, પયદા
 હુયે. આપકી યાને હઝરત મીરાં સાહેબકી હકીકી વાલીદ સાહેબા,
 કે જનકા ઇસિમે મુખારક રાસતી ખીખી થા, વોહ આપકી ઉમર
 જખ છે મહીનેકી થી, ઉસ વક્ત ઇસ દારે ફાનીસે મુલકે જવેદાનીકે
 તરફ રેહલત ફરમા ગઈથી, ઇસિલીયે આપકી પરવરીશ આપકી
 મોતીલી માં દામાખાઈકે સુપુર્દ હુઈ, ઉન્હોંને હઝરત મૌસુફકી
 ખખુખી પરવરીશ કી. ઓર દુધબી પીલાયા. રાસતી ખીખીકી
 હયાતી-મેંહી આપકે વાલીદ સૈયદ ડોસ્તુમીયાંને દામાખાઈસે નીકાહ
 કરલીયા થા.

•ગુજરાતકે બાદશાહ અહમદશાહકી વફાતકે બાદ, અહમદાબાદ
 કી તખ્ત નશીની સુલતાન મોહમદશાહકો હુઈ, ઓર મોહમદશાહકે
 જમાનેમેં માંડુગઢકા રાજ, કે જે બહોત શરીર ઓર ઇસલામકા
 કદા દુશમન થા, યાને કોઇબી ઇસલામીકા મોંહ નહીં દેખતા થા,
 ઓર મરદુમ આજરી કર રહાથા, ઓર સુલતાન મોહમદ શાહકે
 હુકમકો કુછ ધ્યાનમેં નહીં લાતાથા, સુલતાન મોહમદ શાહને
 માંડુગઢકે રાજકો ઇસલામસે મુશરફ હોનેકા પયગામ ભેજ, તો ઉસ
 પયગામસે ખફા હોકર, જંગ કરનેપર આમાદા હુવા. ઇસિલીયે સુલ-
 તાનને માંડુગઢકે તરફ લશ્કરે ઇસલામ-કો ભેજ, લશ્કરે ઇસલામને
 વહાંસે કુચ કરકે માંડુગઢ પહોંચે, રાજકો કેહલા ભેજ, કે તુ ઇસ

इसादसे जाऊ आ, ओर दीने मोहंमदी कुप्पुल कर. लेकिन उस
 पेदीन ओर संगदीलने छसि पयगामको कुछ ज्यालमें नहीं लाया,
 आभीर लायारीको लश्करे छसिलामने मुकाबिला कीया. ओर बंद राज
 तक दोनों तरफसे जंग जरी रहा, लेकिन दोनोंमेंसे किसीकी इतेह
 नहीं हुई, आदशाह अहोत हयरात हुआ, के छसका क्या सय्य है,
 के दोनोंमेंसे किसीकी इतेह नहीं होती! ओर दिनमें ज्याल करने
 लगा, के छसकी तदबीर क्या करना चाहीये? के उससे इतेहकी
 सुरत नजर आवे. आभीर नुणुमीयोको जुलाकर कहा, के तुम
 नुणुमके जरीयेसे दरयाइत करो, के ये क्या बेद है! नुणुमीयोने
 हीसाय लगाकर अहोत गओर ओर शीकरके आद ये नतीग्न ज्यान
 कीया, के आपके लश्करे जर पयकरमें सैयद डोसुमीयां साहेब रह,
 हें. ओर वोह सरकारसे जगीर पाते हें, उनके लपते अगर
 नुइल अयसार हजरत सैयद अली साहेब हें, उनके नामपर छसि
 कीलओकी याने मांडुगढकी इतेह लीज्जी हुई है, आदशाहने नुणु-
 मीयोकी आत पर भरोसा करके, उनसे दरयाइत कीया, के छतने
 अडे लश्करमेंसे उनको हुंड नीकाजना कयसा अनेगा. नुणुमीयोने
 अऊकी, के आज रातको अहोत जेरसे आंधी बलेगी, ओर पानीबी
 भरसेगा, ओर हवाके सय्यसे तंयु ओर जेमे उभड कर गीर
 पडेगे. ओर तमाम यीराग गुल होजवेगे, इकत ओक जेमा
 कायेम रहेगा, ओर उसमें यीराग कायेम रहेगा, ओर वोही जेमा
 सैयद डोसुमीयां साहेबका ज्याल करना, उस जेमेके अंदर सैयद
 साहेब मौसुह तीलावते कुरआन शरीफमें मशगुल होंगे, येही उनका
 पता है, युनांये कहरते परवर दीगारसे रातको वयसीही आंधी

ચલી, ઓર જોરકા મેંહ બરસા, ઓર અયસા અંધેરા હોગયા, કે
 જીસકા બયાન કરના મુમકીન નહીં હે, બાદશાહને ઈસ હાલતમે
 બજતે ખુદ અપને મુકામસે બાહર નીકલ કર તલાશ કરને લગે,
 લેકીન અંધેરેકે સબબસે કુછ નઝર નહીં આતાથા, જબ બીજલી
 ચમકતીથી તબ ઉસકે ઉગલેસે આગે બરહતે થે, અલ-ગરઝ ઈસી
 તરેહ તકલીફ ઉઠાતે હુયે, સૈયદ ડોસ્તમીયાં સાહેબકે ખેમેકે નબદીક
 પહોંચે, ઓર વહાં જાકર દેખા, તો સૈયદ સાહેબ મૈસુફ તંબુકે
 અંદર ચીરાગકી રૌશનીમેં કલામે શરીફકી તીલાવતમેં મશગુલ હેં,
 સુલતાન ખેમેમેં તશરીફ લેગયે, ઓર સૈયદ સાહેબકો તીલાવતમેં
 મશગુલ દેખકર ખામોશ બેઠ ગયે, જબ સૈયદ સાહેબ તીલાવતે
 કુરઆને મજીદસે ફારીગ હુયે, તો સુલતાને ગુજરાતકો અપને રબ્બ
 દેખકર બહોત તાઅજ્જબુબ કીયા. ઓર બસદ તાઝીમ અર્ઝ કી,
 કે આપકા ચહાંતક તકલીફ ગવારા ફરમાકર તશરીફ લાનેકા કયા
 બાએસ.હે! અગર આપ મુજકો આપકે નબદીક ખુલવાતે, તો મેં
 ખુદ ચલા આતા. ખયેર, ફરમાઇયે કે આપકા કયા હુકમ હે! જો
 કુછ આપ ઈરશાદ ફરમાઈંગે, વોહ મેં બ-સરો ચશમ બજા લાઉંગા.
 બાદશાહને કહા, કે આપકો ચે હાલ માઅલુમ હે, કે માંહુગઢકા
 રાજા ઈસલામકા બહોત બડા દુશમન હે, ઓર ઉસને બહોત સર
 ઉઠાયા થા, ઓર હમારે હુકમકો માનતા નહીં થા, ઈસલીયે એક
 મુદત હુઇ ઉસસે લડાઈ હો રહી હે, ઓર અબીતક કીસીકી ફતેહ
 નહીં હોને પાઈ. આખીર બ-મજબુરી મેંને તુજીમીયોંકો ખુલવાયા,
 'ઓર ઉનસે ઈસકા ભેદ પુછા ગયા, તો ઉન્હોંને ચેહ ખુલાસા કીયા,
 કે ઈસ લડાઇકી ફતેહ સૈયદ ડોસ્તમીયાં સાહેબકે. યાને આપકે લખ્તે

જીગર ફરજંદ, મીરાં સૈયદઅલીકે નામપર લીખ્ખી હુઈ છે. ઓઝ
જખતકે વોહ ઇસ લડાઈમેં શામીલ નહીં હોગે, વહાંતકે હરગીજ
આપકી ફતેહ નહીં હોગી. સુલતાનકી ઇસ ગુફતગુ કે સુનનેસે
સૈયદ સાહેબ બહોત શીકરમંદ હુયે, કે અબ કયા કરના ચાહીયે,
અલ્લ ગરજ આપને બહોત ગઝોર ઓર શીકરકે બાદ બાદશાહકો જવાબ
દીયા, કે આપ ચંદ રોજ સખર કરેં, કયું કે શીલહાલ મેરે ફરજંદ
સૈયદઅલીકી શાદી હે, ઇસલીયે શાદીકે ઐયામ ગુજરે બાદ આપકી
ખીદમતમેં હાઝીર કરંગા. બાદશાહને ઇસ ખાતકો મંજૂર નહીં કીયા,
ઓર ફરમાયા, કે યે લડાઈ સીફ કાશીરોંકા કુદ્ર મીટાનેકે લીયે
હોરહી છે. ઇસલીયે આપ બરાહે મેહરબાની આપકે ફરજંદકો જલ્દ
ખુલવાઈયે, કે ઉતકે આનેસે તમામ ઝગડા તય હોખયેગા. સૈયદ
સાહેબને લાચાર હોકર એક ખત લીખ્ખા, ઓર કાસીદકે સાથ
વોહ ખત ઉનાવેકો અપને બડે સાહેબખાદે, સૈયદ અબુ મોહમ્મદ
ઉર્ફ અબુમીયાં કે નામપર રવાના કીયા. ઉસ ખતમેં તમામ
કુશીયત લીખ્ખી ગઈ, કાસીદ વોહ ખત લેકર ઉનાવેકો રવાના હુવા,
ઓર બહોત જલ્દ મંઝીલ તય કરકે વોહ ખત ઉનાવેકો પહોંચાયા.
સૈયદ અબુ મોહમ્મદને ખત કાસીદકે હાથમેસે લેકર અપની આંખોંકો
લગાયા. ઓર ખતકો પરહકર બહોત શીકરમંદ હુયે. ઓર ખતકે
મજમુનસે કીસીકો આગાહ નહીં કીયા, શયકો ખાખમેં મીરાં
સૈયદઅલી સાહેબકો પેહ ભેદ ઝાહીર હુવા, પસ મીરાં સાહેબને
સુબોહકી નમાઝસે ફારીગ હુયે બાદ, અપને ખીરાદરે મોઅઝઝમ
સૈયદ અબુમીયાંસે ખત તલખ કીયા, ઉન્હોંને ખત દેનેમેં બહોત
ઉજર કીયા, લેકીન હરગીજ નહીં માના, ઓર ખત લેકર પરહી.

ખતમેં લડાઇકા એહવાત્ત લીખ્યા હુવાયા, ઓર યેહની લીખ દીયાયા, ઇસ ખતકે દેખતેહી ફૈરન ચલે આના, કયું કે યેહ ઇસલામકી લડાઈ હે, ઇસલીયે ઇસ લડાઇમેં મદદ કરના લાજમ હે, ખતકો પરહતેહી આપકા દીલ કામુમેં નહીં રહા, ઓર અપની સોતીલી વાલીદા દામાંબાઇસે લડાઇમેં જાનેકી રખસત તલબ કી. યેહ ખખર વહશત અસર સુનકર, તમામ અઝીઝ ઓર અકારીખને જમા હોકર આપકો સમઝાયા, કે કલકે રોજ તો તુમહારી શાદી હે, ઓર શાદીકો છોડકર આજહી તુમ રખસત હોના ચાહતે હો, યે મુનાસીબ નહીં હે, ઇસલીયે બેહતર તો યેહ હે, કે આપ શાદીકે બાદ વહાં તશરીફ લેજાવેં. લેકીન અપને યે કેહના કીસીકા કુખુલ નહીં કીયા. ઓર કહા, કે મુજકો ખુદા ઓર ઉસકે હખીબકી છતાઅન ઓર રઝામંદી ઇખત્યાર કરના શાદીસે બ્યાદા અફઝલ હે.

જખ મીરાં સૈયદઅલી અપની શાદીકી ધુમધામ છોડકર, તમામ કુબેંકે લોગોંકો ઓર અહબાબકો રોતે હુયે રખકર, સફર પર સુસ્તઅદ હુએ. તખ અબ્બલ ઉનાવેમેં અપને દાદા સૈયદ અલીમુદીન સાહેબકી મઝારે મુખારક પર તશરીફ લાવે, ઓર એક મીસવાક લેકર અપને દાદાકી મઝારકે કરીખ જમીનમેં ગાડદીયા, ઓર અપને હમરાહીયોંકો વસીયત કી, કે હમારી શહાદતકે બાદ હમારી લાશકો લાંકર યહાં દફન કરના. ખુદાકી કુદરતસે વોહ મીસવાક સર સુખ્ખ હોકર દરખ્ત હોગયા, વોહ દરખ્ત અખતક હઝરત મીરાં સાહેબકી દરગાહકે કરીખ મૌજુદ હે. આપને અપને હમરાહીયોંકો યે વસીયત કરકે ફાતેહા પરહા, ઓર જાનીબે લશકરે ઇસલામ કુચ કીયા. ઓર ખેદુત જલ્દ મંઝીલ તય કરને. હુયે માંકુગદ પહોંચે. ઓર અસ્લાહો.

અકબરકી સદા કરતે હુયે લશકરે ઇસલામમેં દાખીલ હુયે. ચોકીદારોંને
 યે ખુશ ખબરી અપને બાદશાહકો સુનાઈ, વોહ ઇસ ખબરકે સુનતેહી
 નીહાયત ખુશ હુયે, ઓર આપકો ઇજ્જતકે સાથ દરબારમેં દાખીલ
 કીયે. ઓર બહોત શક્કત ઓર ઇનાયતસે પેશ આકર, ઇનઆમ
 ઓર ખીલઅતસે સરદારાંજ ફરમાયે, ઓર આપકો જંગકે એહવાલસે
 આગાહ કીયા, પસ મીરાં સાહેબને ફરમાને શાહીકો બગ લાકર,
 મયદાને જંગમેં જાનેકી રખસત તલ્લમ કી, ઓર દુસરે રોજ
 સુબોહકો મીરાં સાહેબને તમામ ફોજકે સરદાર બનકર નકારા
 લડાઈકી બજવાયા, નકારેકી આવાજસે ઓર અલ્લાહો અકબરકી
 સદાસે મયદાને જંગ ગુંજ ઉઠા, ઓર લશકરે કુદકાર યે આવાજકે
 સુનતેહી મારે હયઅતકે થરરા ગયે, રાજાને અપને સરદારોંસેં કહા,
 કે આજ કોન અયસા બહાદુર ઓર દીલાવર જંગમેં નમુદાર હુવા,
 કે જીસસે લશકરે ઇસલામમેં ઇતિના જૈશ પયદા હોગયા હે. શાયેદ
 યેહી શખ્સ અપને લશકરકો શીકસ્ત દેગા. ઓર ઇસસેં અચનાબી
 દુશવાર નજર આતા હે, ઇસ શીકરમેં મહાકાલી ઓર કમ દેવતાઓંકા
 નામ લેકર ઉતસે મદદકી દુઆ માંગી, ઓર ખુબ બંદોબસ્તસે
 મયદાને જંગમેં મુકાબિલેમેં આયા, ઓર દોનોં તરફસે જંગ શરૂ
 હોગયા. ઇધર અલ્લાહો અકબરકી સદાયેં ખુલંદ હોને લગી, ઓર
 ઉધર હર હર માયાદેવકી આવાજસે મયદાન ગુંજ ઉઠા. દોનોં તરફસે
 ખુબ જંગ હોતા રહા. ઓર બહાદુરોંને અપના જોર ઓર હુનર
 દીખાયા. આખીર લશકરે ઇસલામને ફોજે કુદકાર પર, અલ્લાહો
 અકબરકી સદા કરતે હુયે એકદમ હમલા કીયા, ઓર ઇસ જોરસે
 તલવારેં ચલાઈ. કે લાશોંકે ઢેરકે ઢેર લગા દીયે, ઓર હઝરત મીસ્ત્રેં

सैयदअली रह, ने दखेराना सहोंको वीरते हुये, कुहरारोंकी ईज्जतमें दाखील होकर, सभरीर बलाना शुरू कीया। कुहरारोंके धतने आदमी मरे, और जखमी हुये, के उसका शुमार खुदाही जानता हे, मुशरीकोंको वीरों तरफसे मार पडनी शुरू हुई। तो उनकी हीमत टूट गई, और मारे जानेकी हयमतके साथसे हथीयार छोड़ छोड़कर भागना शुरू कीया। और भागकर कीलखेका दरवाजा बंद करलीया। लेकिन इसलामी अहादुरोंने उनका पीछा पकडा। और भीरां सैयदअली साहेबने दरवाजे पर पहुँचकर, कीलखेका दरवाजा तोड़ डाला। और कीलखेमें दाखील होकर अहोतसे मुशरीकोंको कट करलीया। पस उसने इसलाम कुजुल कीया उसको पनाह दी, और जे मुनकीर हुवा उसको वालीसे जहन्नम कीया। मुशरीकोंसे जख ये मोआमील बल रहाया, उस वकत मोका पाकर मांडुगढका राजा, जनके औइसे तने तनहा भागकर, जेक पहाडकी गारमें जा छुपा, उसको हुंडनेके लीये बसकरे इसलामने हरबंद तलाश की, मगर उसका पता न भीला, ईज्जत शाहीने उंका इतेहका अजगया, और अलमे आहुंमदी कीलखेपर बजाया, और सीजदये शुकर अ-हरगहे मुजुमुद दावात अजग साथे।

मांडुगढके राजाको शीकस्त देनेकी, और कीलखे बसकरे इसलामने इतेह करनेकी अप्पर, आदशाहको होनेसे अहोत शाह और पुर्रम हुवा। और जशने शाहाना कीया। और आलीमों और हाजीमों और मसाकीनोंको राहे खुदापर अहोत कुछ अबरत ही, भीरां सैयदअली रह, अपनी ईज्जतसे अलाहील होकर राजाकी तलाशमें अहोत आहुर नीकसे। और अहोत अस्तजुके आह, उन्ही पहाडके

કરીય પહોંચે, કે જહાં રાજા છુપાયા. વહાંપર જાકર દેખા, તો પહાડકી ગારકે અંદર જાનેકે રાસ્તે પર, એક ચોકીદાર બચઠા હુવા હે. આપને ઉસ ચોકીદારસે પુછા, કે તુ કોન હે? ઓર વહાં કીસલીયે બચઠા હુવા હે? ઉસને મારે ખૌફ કે જવાબ દીયા, કે ઇસ ગારમેં માંડુગઠકા રાજા છુપા હુવાહે, ઓર ઉસકી નીજેહ્યાનીકે લીયે મેં વહાં બચઠા હું, આપને ચોકીદારકી જાણની યે હાલ મુનકર બહોત ખુશ હુયે, કે દીલકા મુદ્દઆ અબ બર આયેગા, પસ આપ ઘોડે પરસે ઉતરે, ઓર ઘોડા ચોકીદારકો બાંધનેકે લીયે દીયા, ઓર આપ ગારકે અંદર ચલે ગયે. પસ અંદર જાકર દેખા, તો રાજા નીંદકી ગદ્દલતમેં પડા હુવા હે, મીરાં સાહેબને ઉસકો જગાયા, ઓર કહા, કે લે અબ હુશીયાર હોજ, હમ તેરે નજદીક આ પહોંચે. અબ તુ કહાંતક ભાગતા રીરેગા! ઇસસે બેહતર તો ચેહ હે, કે તુ હમારે સાથ ચલકર, બાદશાહે ગુજરાત કે રૂબર ઇસલામ કુબુલ કર, ઓર કુત્રસે બાઝ આ. લેકીન રાજાને હરગીજ નહીં માના, આખીર મીરાં સાહેબને ઉસ બેદીન ઓર મુનકીરે ઇસલામ રાજાસે કહા, કે તુ ઇસલામ કુબુલ નહીં કરતા હે, તો બાહર નીકલ કર મુઝસે મુકાબીલા કર, લેકીન મુઝકો શરમ માઅલુમ હોતી હે, કે તેરે પાસ કોઇ હથીયાર નહીં હે, ઓર બગેર હથીયાર વાલેસે લડના બહાદુરોંકા કામ નહીં હે, ઇસલીયે તુ મેરે પાસકી કટાર લે, ઓર જંગ કર, રાજાબી ઇસ ગુદતગુસે નીહાયત ખુશ હુવા, ઓર ઉસને કટાર માંગનેસે આપને ફૌરન અપની કમરસે કટાર નીકાલ કર, રાજાકો દી, યે રહમ દીલી ઓર શુબખ્યત, ઓર હક પસંદીકો દેખના ચાહીયે, કે મીરાં સાહેબને અપને દુશ્મન કે પાસ હથીયાર નહીં હોનેજો

લડનાબી પસંદ નહીં કીયા, ઓર ખુદકે પાસસે ઉસકો હથીયાર દેકર લડનેકા મોકા દીયા. ઇસીકો ઇનસાફ ઓર શરાફત કેહના ચાહીયે, કયુકે હર કોઈ અપને દુશ્મનસે અયસા સુયુક નહીં કર સકતા હે, જખ રાજાકો કટાર દીગઇ, તો ઉસને કહા, કે પેહલે તુમ મુજપર વાર કરો, લેકીન મીરાં સાહેબને જવાબ દીયા, કે હમારા ये तरीका નહીં હે, કે હમ પેહલે વાર કરેં, ઇસકે બાદ રાજાને મોકા પાકર કટાર ઉઠાતેહી મીરાં સૈયદઅલીકે પેટમેં માર દી, ઓર જખમબી કમરી લગા, પસ મીરાં સાહેબને ઉસી વક્ત અલ્લાહો અકબરકી સદા ખુલંદ કરકે, તલવાર આબદાર ખેંચકર, રાજાકી ચોટી એક હાથસે પકડકે દુસરે હાથસે સર ઉસકા કાટ લીયા. ઓર વાસીલે જહાનમ કીયા. અલ-ગરઝ આપને સર ઉસકા હાથમેં લેકર, બ-સબબ ગશ આનેકે એક પથ્થર પર ખેડ ગયે. ઓર ઉસી જગે પર શરબતે જમે શહાદત સાકીયે કૌસરકે હાથસે પીકર, દાખીલે ગીરોહ શહાદાયે આલીશાન હુયે. યાને આપકા ઇતેકાલ હોગયા. ઇન્ના લિલ્લાહે વ ઇન્ના ઇ-લયહે રાજેઉન.

માંડુગઢકા કીલઆ હઝરત મીરાં સાહેબકે હાથસે ફતેહ હોનેકે બાદ, આપકી તલાશ લશકરે ઇસિત્તામને બહોત કી, લેકીન કહીં પતા નહીં મીલનેસે અફસોસ કરતે હુયે વાપીસ આયે. ઓર આપકે વાલીદ સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબબી, અપને ફરજંદ નુરે નઝરકે તરફસે બહોત શીકરમંદ હોકર અફસોસ કર રહેયે. ઓર અબ કહાં તલાશ કરના ઇસ ખ્યાલમેં થે, કે ઇતિનેમેં આપકો નીંદ આ-મઈ, ઓર ખાબમેં હઝરત મીરાં સૈયદ-અલીકે તરફસે ये બશારત હુઈ, કે હમારી લાશ કુલાની જગે પર હે, તો આપ વહાંસે લાશ લેજવેં,

લેકીન આપકે વાલીદને કહા, કે આપ બાદશાહકો ઇસ અમરકી બશારત દો, તાકે વોહ બંદોબસ્ત કરે, પસ મીરાં સાહેબને બાદશાહકો ખાબમેં બશારત દી, કે તુમ કીલએકી ફતેહસે ખુશ હોકર બેઠે હો, ઓર હમારી કુછ ખબર નહીં રખતે હો? ખાબે મફલતસે બેદાર હોખઓ, ઓર હમારી લાશ ટુલાની જાયે પર હે, વહાંસે લાકર જહાં હમારા મીસવાક ગાડા હુવા હે. વહાંપર દફન કરો, સુલતાનકો યે બશારત હોતેહી ફૈરન આપકી લાશકો આપકે ઇરિશાહ બ-મુજબ જહાં મીસવાક ગડા હુવાયા, વહાં દફન કરકે આપકી તુરબત બનાઈ ગઈ. કીલએકી ફતેહ સને ૮૯૮ હીજરીમેં હુઈ થી.

હઝરત મીરાં સૈયદ અલી રહ, કા રૌઝયે મુબારક ઉનાવા નામકે એક છોટા ગાઉમેં મૌજુદ હે. રોઝેકી જીયારતકો જનવાલે ઉંઝા સ્ટેશન પર ઉતર કર ખયેલ ગાડીયોમેં ઓર ઉટો પર સવાર હોકર ઉનાવેકો જાતે હે. સ્ટેશન ઉનાવા દો કોસકે ફાસીલે પર હે. સ્ટેશનસે ઉતરતેહી ગાયકવાડીકે જકાત કારકુન, નયા કપડા, યા દુસરા કીસી કીસમકા માલ, જે ખયપારકે લીયે હોતા હે, ઉસપર જકાત લેતે હે. ઓર જકાતી માલકી તલાશ બરાબર કરતે હે. ઉર્સકે વક્ત લોગોંકા બહોત હુજુમ હરએક તરફસે આતા હે. ઓર ઉર્સ ખલાસ હોનેકે વક્તબી યેહી હાલ રેહતા હે. ઉર્સકે મોકે પર જાતે આનેકા રાસ્તેમેં કીસી તરેહકા ખૌફ નહીં હે, લેકીન દુસરે મોકે પર જાતે આતે વક્ત શખકો નીકલના મુનાસીબ નહીં હે. કયુકે ચોરોંકા ખૌફ બહોત રેહતા હે. ઉનાવા ગાઉમેં દાખીલ હોતેહી મીરાં સાહેબકે મામું સાહેબ, હમઆ શાહીદકી દરગાહ હે, વહાં પેહલે ફાતેહા પરહ કર, શીર આપકે રૌઝયે શરીફ કે ગીર્દ, જે આર

દીવારી અઢાતા બના હુવા હે, ઉસકે દરવાજેમેં દાખીલ હોતેહી,
બ-સખખ તાઝીમકે વહાં પર જુતે ઉતાર કર, ખુલ્લે પાઉં દરગાહ
શરીફ પર બકર ફાતેહા પરહતે હેં. આપકી તુરબતકે ઉપર ગુંબદ ઓર
છત બના હુવા હે. તુરબતકે કઠોરે સોને ચાંદીકે બને હુયે હેં. તુરબતકે
ચારેં તરફ સંગેમરમરકા સહન બના હુવા હે, દરગાહકે સહનકી
દાહની તરફ આપકે વજીર નથુ શાહીદ, ઓર બચુ શાહીદકી
મઝારેં હેં. ઓર ઉનપરબી છત બના હુવા હે, ઉસ બચે પર સીફ
ઓરતેં ઉર્સકે ઐયામમેં બેઠતી હેં, મરદોંકા બેઠતેકા હુકમ નહીં હે,
દરગાહકી બાઈ તરફ આપકે મીસવાકકા દરખત હે. ઓર દરખતકે
કરીબ આપકી સોતીલી માં દામાવંતીકી કબર હે, ઓર ઉસ કબરકી
બાજુમેં આપકે વાલીદ સાહેબકી તુરબત હે, ઓર ઉસ તુરબતકે
સહનકે નીચે નવ્યાબ સાહેબકી કબર હે, ઓર ઉસ કબરકે નજ-
દીક મુસાફીર ખાના હે, જહાં ફકીર લોગ ઉતરતે હેં, મુસાફીર
ખાનેકે ફરીબ મેહરીલ ખાના હે, ઓર ઉસકે નજદીક ખુલ્લા સહન
હે, ઓર સહનકે કરીબ મસજીદ હે, મસજીદકે સહનમેંબી લોગ
ઉર્સકે મોકે પર મુકામ કરતે હેં, નમાઝકે વક્ત મસજીદમેં ઇતને
લોગ જમાઅતમેં શરીફ હોતે હેં, કે મસજીદકે અંદર ઓર સહનકી
જગા તમામ ભર ગતી હે. મસજીદકે કરીબ વુઝુ કરનેકે લીયે હૌઝ
બના હુવા હે, ઓર હૌઝકે નજદીક કુંવા હે. ઉર્સ-કે ઐયામમેં કુવે કે
કરીબ તમામ ગીરોહકે ટુકરા, અપની અલગ અલગ જમાઅત મીલકર
મુકામ કરતે હેં, ઓર ગુજરાતકે ટુકરાઓંકે બડે કઝીઓંકા મીરાંકે
બોલ પરહી ફેસલા હોતા હે, હઝરત મીરાં સૈયદ અલી સાહેબ રહ,
કી તુરબતકી પાંચતી તરફ રાગકા સર ગાડા હુવા-હે. કયુકે હઝરત

મીરાં સાહેબને આપકી લાશ દફન કરકે વક્ત રાજકા સર આપકે પાઉકે કરીખ ગાડનેકી અશારત દીથી. દરગાહમેં દાખીલ હોનેકે દો દરવાજે હેં, ઓર કીલએકી તરેહ અહાતા બના હુયા હે, ઓર અહાતેકે ધાએકે નીચે ત્રીન તરફ મેહરાબેં બની હુધ હેં, મેહરાબોમેં લોગ રેહતે હેં, દરગાહકે સામનેકા જો દરવાજા હે, વહાં મેહરાબમેં અનાજ ઓર પનસારી (ગાંધી)કી દુકાનેં રેહતી હેં, ઓર પુલ સબજબની ઉસી દરવાજે પર માલી બેયતે હેં.

ઉરસ શરીફ આપકા સફર મહીનેકી પહેલી તારીખકા હોતા હે, ઓર સંદલ મોહરમકી અખીર તારીખકા ચાંદરાનકે રોજ બહોત ધામધુમ ઓર એહતેમામસે ચડાયા જતા હે, ઉરસમેં ગુજરાત ઓર કાઠીઆવાડ, ઓર બહોત દુર દરાજ મુલકોંસે મુસલમાન, હીંદુ, પારસી, વગેરા આતે હેં, ઓર પંધરા ખીસ હજાર આદમીઓંકા મજમા હોતાહે. ઉરસમેં હર કીસમકા માલ લેકર દુકાનદાર આતેહેં, ચાહકે હોટલ ઓર ખાનાબી મીલતા હે, લેકીન ઉરસકે અબ્લસે આકર ગાંડમેં મુજતીરોંકે મકાનોંમેં યા દરગાહકે ગાંહેર મુકામકી તજવીજ કરના આહીયે, કયુકે લોગ જ્યાદા આતેહેં, ઇસલીયે મુકામ નહીં મીલનેસે બડી તકલીફ હોતી હે.

જો લોગ જુત, ઓર ડાકન. ઓર જીન ઓર જીદુ વ-ગયરુ બલાઓંસે તકલીફ પાતેહેં, ઓર ખીમારીઓંકી મુસીબતમેં મુબતીલા રેહતે હેં. અયસે લોગ દરગાહ શરીફમેં આકર રેહતે હેં, ઓર આરામ હોનેકે બાદ જતેહેં, જો લોગ બલાઓંસે તકલીફ પાતેહેં, વોહ વહાં ધુમતે (ધુનતે) હે. ઓર બલા કરામાતકે જોરસે તકલીફ પાકર, તમામ હાલ ખયાન કરતી હે, ઓર આખીરકા નાખુદ જોલી.

હોતીહેં, દીવાને આદમીયોંકો સંકલસે બાંધકર રખતે હેં. દીવાને ઝોર બલામેં ફંસે હુયે જમ ધુમતે હેં, ઉસ વક્ત અજમ તમાશા હોતા હે, કયું કે વોહ દરખ્તોંપર ચઢ જતે હેં, ચાતો હાઝમેં ગીરતે હેં. ઝોર દેખને વાલે લોગ તાઅજ્જુમમેં હોતે હેં, કે બ-સમખ ગીર જાનેકે ઉનકો કુછ ગુકસાન નહીં હોતા હે, હઝરત મીરાં સાહેબકી કરામાતસે ક્યા હીંદુ ક્યા મુસલમાન સમ ફયેઝ પાતે હેં, આપકી કરામાતેં બહોત હેં. ઝોર હીંદુ લોગબી આપકી કરામાતકે મોઅતેકદ હોકર દરગાહ શરીફમેં રેહતે હેં. ઝોર બલામેં ફંસે હુયે આપકી વાલીદાકી તુરખત પર પક્ષીમેં ઝોર હમઝા શહીદકી દરગાહપરબી જાતે હેં, ઝોર ફયેઝ પાતેહેં.

ઉનાવેસે પક્ષી દો કોસ હે, વહાં આપકી વાલીદા રાસતીયાકી દરગાહ હે. ઝોર વહાંબી ચાર દીવારી બની હુઈ હે. ઝોર દરગાહ પર છત બના હુવા હે, ઉરસકે ઐયામમેં લોગ ઉટોંપર ચા પયદલ વહાં જીયારતકે લીયે જાતે હેં. વહાંકે મુજવીર અલગ હેં, ઝોર દરગાહકે મજદીક ઉનકે મકાનાત હેં. હઝરત મીરાં સાહેબકી દરગાહ પર હજારોં રૂપીયોંકી મન્નતેં ચડતી હેં, ઝોર વોહ આપકે મુજવીર આપસમેં બાંટ લેતે હેં, ઉનાવેકે મુજવીર માલદાર હેં, કયુંકે ઉનકી પયદાયેશ અછછી હે, ઝોર પક્ષીકે મુજવીરોંકી હાલત વયસી નહીં હે. મીરાં દાતારકી કરામાત ઝોર યુઝુર્ગી બેશુમાર હે, ઝોર તમામ મુજરાત ઝોર કાઠીઆવાડમેં ઘર ઘર આપકા નામ સમકી જખાંપર બારી હે, ઝોર આપકે નામસે ચંદ હીંદુ લોગ ચીલા બનાકર, બી-મારોંકો દરગાહ શરીફસે મંગવાયા હુવા પાની પીલાકર, અપના મુજરા કરનેકે લીયે લાંબ કરતે હેં, તો અયસે ચીલ્સે પર કોઈબી

દીનદાર મુસલમાનને નહીં જાના ચાહીયે, કયું કે હઝરત રસૂલે મકમુલ સલ,ને અયસી જુડી કપરેં યાને ચીલ્લોંપર ફાતેહા દેનેસે મના કીયા હે, બાઝ જાહીલ મુસલમાન યે બાતસે નાવાકીફ હેં, ઇસલીયે ઉનકો વાકીફ કરનેકે લીયે ઈત્તિલાઅન લીખ્યા ગયા હે.

હઝરત મીરાં સાહેબકી કરામાત પર શીદા હોકર, મરહુમ મહારાજ ખંડેરાવ ગાયકવાડને સોને ચાંદીકે કંઠે બનવા દીયે થે. ઓર કમખાબકે ગીલાફલી ચડાયે થે. જે અખતક મૌબુદ હે. ઓર લંગરખાનાલી જરી હે. દરગાહમેં મુકરર વક્ત પર ચોધડીયે બજાયે જાતે હેં. ઓર સરકારસે પોલીસકી નીગરાની રેહતી હે, ઉરસકે ઐયામમેંલી પોલીસકા અજછા બંદોબસ્ત રેહતા હે.

જે લોગ અવલીયાઓંકી કરામાતસેં મુનકીર હેં, ઓર દરગાહોં પર જાનેકો મના કરતે હેં, વયસે મુનકીરોંકો અયસી દરગાહોં પર લેજાકર યે કરીશમા દીખાના ચાહીયે, કે જીસસે ઉનકે દીલકો તસલી હોજાયે. ઓર બેજ સુખન અવલીયાઓંકી શાનમેં કેહના છોડ દેવે. ખુદાવંદ કરીમ ઉનકો હીદાયત નસીબ કરે, આમીન.

આપકા રૌઝા તાઅરીફકે કાબીલ હે, ઓર મુરાદ વાલોંકી મુરાદેં આપકે તુફલસે ખુદાયે તઆલા પર લાતાહે, ઇસલીયે અગર ખુદા મકદુર દેવે, તો જુરર મીરાં સાહેબકી દરગાહકી જીયારત કરકે, સવાબ હાસીલ કરે; ઓર દીલી મકસુદલી પુરા કરે. ઇલાહી હમારે દીનદાર બાઈઓંકો આપકી જીયારત નસીબ કર, ઓર અવલીયાઓંકી કરામાતોં પર અકીદા કાયેમ કરનેકી હીદાયત નસીબ કર, આમીન, સુમ્મા આમીન.

મગલ.

અય મેરે દાતાર પ્યારે લે ખખર,
 જાને હયદરકે ફુલારે લે ખખર,
 અક્ષાહ અક્ષાહ આપકા દરબાર ક્યા,
 જાઉં મેં સદકે તુમ્હારે લે ખખર.
 હઝરતે હસનેનકે તુમ લાલ હો,
 ગૌસુલ આઝમકે પ્યારે લે ખખર.
 ભાઈ સૈયદ અબુમીયાં કે હુઝુર,
 નથુ શાહ નાગેબ તુમ્હારે લે ખખર.
 ખાદીમે દર યેહ મીયાં મોહંમદ,
 રોજો શબ દરપે પુકારે લે ખખર.

મગલ.

મેરે મીરાંકી અબ મુઝપર ધનાયત હોનેવાલી હે,
 ફલક અબ બાઝ આ વર ન હીમાયત હોનેવાલી હે.
 ન ધખરાઓ ગરીબો બે-કસો લાચારો ખીમારો,
 દરે મીરાંસે તુમ સબકો બસારત હોનેવાલી હે,
 સદક દીલસે પરહા જીસ શખ્સને કલેમા મોહંમદકા,
 યકીનન ઉસકી મેહશરમેં શકાઅત હોનેવાલી હે.
 મુઝે ઝુંકર સતાઈગે ફરીસ્તે કબ્રમેં આકર,
 મેરે મીરાંકી વહાંપરબી હીફાઝત હોનેવાલી હે.

કટાયા કમ સીનીમેં સર ખુદાકી રાહ પર જાકર,
બતાવ્યો તો કીસીસે ચે શુબ્હઅત હોનેવાલી હે.
સુખનવર મેરી સુનકર ઇસ મદદ-ખાનીકો યું બોલે,
તરકકી પર અસર તેરી ફસાહત હોનેવાલી હે.

ગઝલ.

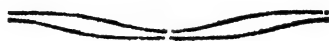
ગુલે ગુલજરે હીંદુસ્તાં, મેરે મીરાં વલી સરવર,
નશાને પંજતન યજ્ઞાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.
તેરે રૌઝેકી જીનત દેખકર જાહીદબી કેહતે હેં,
ચેહી હે ગુલશને રીઝવાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.
જીલાયા આનમેં મુરદા લખેજાં અખ્શકે માનીંદ,
ચેહી હે ઇસાચે દૌરાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.
તેરી વોહ અબરૂચે ખમદારક! એક વાર કર મુઝપર,
ચેહી હે હસરતો અરમાં, મેરે મીરાં વલી સરવર,
તમન્ના હે ચે કલીયર કી કરો પુરી કરો પુરી,
મીલે મુજકો દરે મીરાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.

ગઝલ.

જરા સુનીયો અરઝ મેરીબી હે દાતાર થોડીસી,
દીખાદો અપને મુખડેકી ઝલક સરકાર થોડીસી.
અજબ હો લુલ્હ હર-સુ મેં શીર મસ્તાના હાલતમેં,

જો હાસીલ હો મુઝે હુખ્ખે શહે અખરાર થોડીસી.
 નહીં મુશકીલ ઉનાવેકા મુઝે શીર પહોંચના યારો,
 અગર હોખવે યે કિસમત મેરી ખેદાર થોડીસી.
 મેં કેહતા હું જો જ્ઞતાહે ઉનાવેકી તરફ કોઈ,
 અરઝ મેરીબી કરદેના વહાં ઝવ્વાર થોડીસી.
 અસર ફુરકતમેં તેરી બનગયા દીવાના સૌદાઈ,
 કરે મીરાંસે યે હાલત કોઈ ધજહાર થોડીસી.

ગઝલ.

ચલો અય મોમીનો દેખો મેરે દાતારકા સંદલ,
 હું લાઈં ધુમસે હુરેં મેરે સરદારકા સંદલ.
 મુખારક આજકી રાખ હે કહું ક્યાતુમસે અય યારો,
 બીજનયા અર્શસે હકને મેરે દીલદારકા સંદલ.
 બના હે આજ વોહ દુલાકે હે જો આશીકે અદ્લાહ,
 હે ઉસ મહબુબે હકાની સખી સરદારકા સંદલ.
 તલબ કરલો જો ચાહો મુદ્દઆ હકસે તલબગારો,
 કરેગા આરઝુ પુરી મેરે ગમખારકા સંદલ.
 ખુદાકા શુક કર દારા કે મઝમું હોગયા પુરા,
 ચડહેગા હન્ન તક ઈસ જી ગુલે ગુલઝરકા સંદલ.

ગઝલ.

કપસે દાતાર તેરે દર પર સદા દેતે હે,
 સદકા હસનેનકા તુમ કેહદો કે આ દેતે હેં.
 વોહ સખી હેં મેરે દાતાર કે અલાહ, અલાહ,
 જો કોઈ આહે વોહી ઉસકો દીલા દેતે હેં.
 ભુલતા હે જો કોઈ રાહ ખુદાકા ખંદા,
 ઉસકો ખુદ શાહ મેરે જાકે ખતા દેતે હેં,
 યે કરીશમા હે એક અદનાસા મેરે મીરાંકા,
 કુમકે કેહતેહી વોહ મુરદોંકો જલા દેતે હેં,
 અખ તલક ઉનકી ખખર તુને નલીગને જહાં,
 લાખોં ખીમાર તેરે દર પર સદા દેતે હેં.
 તેરા વોહ રૌઝા હે દાતાર કે અલાહ અલાહ,
 આકે કુદશારબી યહાં સરકો ઝુકા દેતે હેં,
 ઈસ અસર ખસ્તા જગરકી ન ખખર લી દાતાર.
 ન કહા યેહબી કે જા તુઝકો રઝા દેતે હેં,

ગઝલ.

મેં દર પર તુમ્હારે આન પડા, લો મેરી ખખર દાતાર પીયા,
 દીન રૈન તડપતા હેગા જ્યા, લો મેરી ખખર દાતાર પીયા.
 સીમાખસા દીલ ખેતાખ રહે, નતો ચેન રહે નતો ખાખ રહે,
 સખ દોસ્ત હો દુશ્મન દાખ રહે, લો મેરી ખખર દાતાર પીયા.

કબી સુખકી ન દેખી એક ઘડી, કયસી જન બલામેં આન પડી,
 રાહત ન મીલી હે મુઝકો જરી, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા,
 ફર્યાદ મેં જા જસસે કીયા, કોઈ સુનતા નહીં મજબુર હુવા.
 લાચાર હો આપસે કેહને લગા, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા,
 મેરે હાલે ગરીબીયે કીજે નઝર, મેરા સૈયદ અલી નહીં આતા સખર.
 • ગઈ હીરસો હવામેં ઉત્ર ગુજર, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા.
 મયે જામ જમાલકા હો નીઝામી, કરો સાદ પીલાકર સરવરે દી,
 તુહે શાહ મેરા મેં ગુલામ કરી, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા.
 ચાવરકો જમાલ દીખાઓ જરા, કરો નઝરે લુત્ફ ખરાયે ખુદા,
 લખે દીલસે હે ચેહી રોજ સદા, લો મેરી ખબર દાતાર પીયા.

ગઝલ.

મીરાં દાતાર પીયા બહરે ખુદા આજકી રાત,
 જલવા અપના હમેં દીખલાદો જરા આજકી રાત.
 મુદતોસે લીયે ફર્યાદ તેરે દર પર હમ,
 ખેડે હેં અય શહા અબ સુનલો જરા આજકી રાત.
 ગો ગુનાહગાર હેં લેકીન હમેં ઉમ્મીદ હે ઝુરર,
 અબ ટાલોગે હમારી સબ બલા આજકી રાત.
 આપ આહેં તો હો હલ આનમેં મુશકીલ સબકી,
 ઇસલીયે માંગતે હેં તુમસે દુઆ આજકી રાત.
 સદકા હસનેનકા અબ અપને સવાલીકે તુફલ,
 કર અતા કલીયરકો અપની રઝા આજકી રાત.

ગઝલ.

અજબ દરબારે આવી હે મેરે દાતાર મીરાંકા,
 મીલા કીસકો યે રત્ના હે મેરે દાતાર મીરાંકા.
 સખી સરકાર હે સાહેબ ન કુછ શક ઇસમેં તુમ બનો,
 અતાયે ફયઝે મવલા હે મેરે દાતાર મીરાંકા.
 ન કુછ ગમ હે ઇસીયાંકા ન ગમ હે નારે દોબખકા,
 વસીલા હે હમેં હારીલ મેરે દાતાર મીરાંકા.
 તમના હે દીલી હાસીલ તો શીર આઈ જયારતકો,
 ગુલામીમેં રહું યા રખ મેરે દાતાર મીરાંકા.
 ખુદાકે ફઝલસે આતે હેં યહાં પીરો જવાં સારે,
 હરએક મુશતાક આશીક હેં મેરે દાતાર મીરાંકા.

ગઝલ.

કયા શાન દેખો અપની મીરાં દીખા રહે હેં,
 સખ હીંદુ ઓર મુસલમાં સરકો ઝુકા રહે હેં.
 મજમા તો દેખો દરપર લાખોં સવાલી આકર,
 હાલ અપની બેકસીકા ઉનકો સુના રહે હેં.
 યહાં આકે દંગ સખ હેં કયા રાઝ હે નીહાની,
 કુમ કેહકે મેરે દાતાર મુરદે જલા રહે હેં.
 યે અદના એક કરીશમા મીરાં દીખા રહે હેં,
 જન ભુત ઓર બલા સખ જલજલકે જા રહે હેં.

દે દે અસરકો દાતાર એક જામ બેખુદીકા,
પી પીકે દરસે તેરે લાખો હેં જા રહે હેં.

ગઝલ.

આસતાના છોડકર બે આશીયાં હોને લગે,
અય વલી દાતાર દરપર આપકે રોને લગે.
રાહે લીલાહ લીજીયે અપને મોહીખોંકી ખબર,
નકદે દીલ ધનિ હાથોંસે હયહાત હમ ખોને લગે.
અજ ખરાયે મુસતફા ફર્યાદ-રસ સૈયદ અલી,
દોસ્તબી દુશ્મન હુયે તુખમે બદી ખોને લગે.
આહ બદનામીકા ધખ્યા લગ ગયા મીટતા નહીં,
મીલકે ગર અહબાબ સારે હથ તક ધોને લગે.
કોઈ કેહતા હે જુનુની કોઈ કેહતા હે બે શરેઅ,
અબ હુયે બદનામ દાતા હોશ તક ખોને લગે.
આપકી ઈસ આતશે ઉલકતને કુંકા તન બદન,
દેખકર હાલત મેરી પીરે મુગાં રોને લગે.
સીનયે સંદુકસે દીલકો નીકાલે હો મેરે,
બે-દીલોંકી આહ-મેં કયસા અસર હોતે લગે.
મુરગે બિંસમીલસા તડપતા રોજે શબ ચાવર ગુલામ,
કીસ તરેહ આરામસે વોહ બે-લીકા સોને લગે.

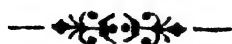
મઝલ.

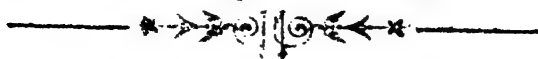
એક આલમમેં ચે શોહરત હો ગઈ,
 ઇસકો મીરાંસે મોહખ્યત હો ગઈ.
 જખસે મીરાંસે મોહખ્યત હો ગઈ,
 બનગયા સવદાઈ વહશત હો ગઈ.
 બે-કસો લાચાર દર પર દેખ કર,
 દેખને વાલોંકો હયરત હો ગઈ.
 જો પડા આકર દરે દાતાર પર,
 ઉસકી બાલા સખસે કિસમત હો ગઈ.
 બનગયા પલમેં ગદાસે શાહ વોહ,
 જીસપે મીરાંકી ઇનાયત હો ગઈ.
 સખ મુઝે દીવાના સવદાઈ કહેં,
 તેરી કુરકતમેં ચે નૌખત હો ગઈ.
 હું ગુનાહગાર ઇસલીયે ચારો મુઝે.
 દરપે મીરાંકે નદામત હો ગઈ.
 અખ તલક મેરી ખખર કુછબી ન લી,
 મીરાં દર પર તેરે મુદત હો ગઈ.
 હે અસર સદકા ચે સખ દાતારકા,
 તેરી જવલાં જો તખીયત હો ગઈ.

ગઝલ.

મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમહારી રે,
 તુમહારે મુખડેપે જાડં મેં વારી રે,
 દેખી જો ખાખમેં તેરી તસવીરે માહતાખ,
 શાને ખુદા મેં દેખકર ખોલા હું બે-હિજાબ.
 બીગડી બનગઢ મુકદ્દર હમારી રે,
 મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમહારી રે,
 સદકે મેં તેરી ઝુલ્ફ કે હર તાર તાર પર,
 કરતા હું દીનો ધમાં મેરા આપકો નજર.
 લે લો લે લો નજરીયા હમારીરે,
 મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમહારી રે.
 રીઝવાંસે ના ગરઝ હે ના ગીલમાનો હુરસે,
 ચાહતા હું દો જહાંમેં હીમાયત મેં આપસે.
 મોહે ભાગઈ ચલનીયા તેહારીરે,
 મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમહારીરે.
 કલીયર હું દીલપે દાગ હેં ધસીયાંકે બે-હિસાબ,
 ધુલવાને આપકે તઈ આયા હું બે-હિજાબ.
 ઘોદો ઘોદો ગેદરીયા હમારી રે,
 મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમહારી રે.

હુમરી.

ધુમ બડી દરબારે મીરાં મીરાંકે દરપે દાતાકે દરપે.
 ચૌતરફ કીલઆ હે બીચમેં રૌઝા ખીલ રહા ગુલઝર—મીરાં.
 નીસદીન પલધીન નૌબત ગાજે આલા હે સબસે મઝર—મીરાં.
 દેસ બદેસસે આતે હેં સાઇલ દરપે ખુશીસે બે શુમાર—મીરાં.
 તુરબતમેં ફુલોંકા બારીશ બરસે ખુશબોસે હે મેહકાર—મીરાં.
 બેકલ બ્યાકુલ લોક હઝરાં, કરતે હેં શોર પુકાર—મીરાં.
 મીરાંકે ક્યેઝસે ખાલી નહીં કોઈ, સબકા વોહ હે ગમખાર—મીરાં.

તરઝે નાટક.

યા પીર આસમાને વિલાયતકે આફતાબ,
 દાતાર લા-જવાબ,
 મેં હું ફંસા ખરાખીયે દુન્યામેં બે-હિસાબ,
 કર દીજે ઇતેખાબ.
 બચકા હું દરપે આપકે યા શાહ આઈયે,
 ચેહરા દીખાઈયે,
 મુદતસે મુતેઝીર હું મેં દીવારકા જનાબ,
 સૈયદ અલીકી મીરાં વલી કીજીયે મદદ,
 હરએક બલા હો રદ,
 ડાકન ચુડેલ ભુત પલીદોં-પે હો અગબ,
 દીજે જલા શિતાબ.

તર્જ—મળ દેતે હું કયા પાર.

મોરી નૈયા કરદે પાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર,
 પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 આયા હું તેરે દરબાર, જોડકે મેં સરકાર,
 તેરે રૌઝેપે બલહાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 તેરી ભવેં હું કયા ખમદાર, તેરી ચીતવન હે તલવાર,
 ઉઘાવે નાઝ તેરા જગ્યાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 મેં કુખતા હું મુજધાર, મેરે બેડેકો તુ તાર,
 તુહી દે મુઝે આધાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 આહા કયરી તેરી સરકાર, સેંકડો આતેહું બીમાર,
 હરદમ કેહતે હું પેહી પુકાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 કીસકો છનને કીયા બેઝાર, કાઠ ભુતોંસે હે લાચાર,
 બાઝાપેં કેહતી પેહી પુકાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 હસનેનકે તુમ દીલદાર, ઓર નખીકા તુમપર પ્યાર,
 કંઈ શેર ખુદાકા પુકાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 એક ગરીબ હું લાચાર, મુજવીર તેરા ખીદમતગાર,
 વલીમાંયાં સગે દરબાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.

તર્જ—નાટક.

મોરે મન ધન ધન સૈયદ અલી બસ ગયે,
 હસકે દરસન ખીન સુન સુન, લાખોં રાજન હું તરસ ગયે—મોરે મન.
 કરમકી જાપે રાખી નજરીયા, મેહરકે બાદલ વાપે ખરસ ગયે,
 જાગર નગર બજા ફતેહકા ડંકા, આંકે ઉનાવેમેં બસ ગયે—મોરે મન.

તર્જે નાટક.

ચક્ષો ચક્ષો સખી સખ મીલ દાતાર પર જાયેં,
 શીસ નવાયેં દરશન પાયેં, મેહર કરે કીરતાર મેહર કરે કીરતાર.
 નરગીસ સોસન ચંપા ચમેલી મોગરા કેળા લાયેં,
 દાઉદી મોતીયા સેવતી બુલાખકો ગુંધકે સેદરા બનાયેં,
 ફુલકા ચાદર સાથ લે આયેં, ઓર ચડાયાં મકસદ પાયેં.
 અય નસીમે બહાર, હાં અય નસીમે બહાર—ચક્ષો.
 સૈયદ અલી મોહે દીદ બતાયેં, પાસ બુલાયેં નેન મીલાયેં
 જાન કરં બલહાર હાં જાન કરં બલહાર—ચક્ષો.
 ઘાવર કમતર કેહતા હે રોકર, રોતોંકો આપ હંસાયેં,
 તીશના આખે વિસાલ હું, દાતા મેદરસે મુજકો બુલાયેં.

તર્જે-અજી છોડાજી હાથ.

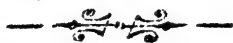
છાંડાં ૩૩૦ ૩૩૦ ૩૩૦ ૩૩૦ ૩૩૦

ચક્ષો દેખા મજર મોરે દાતાકા પાર,
 વાંપે બની કયસી બહાર, વાહ વાહ વાહ.
 મુસ્કો અંબર મેહકાર, ચડે ફુલોંકે હાર,
 ખીલા કયસા ગુલજર, અજી વાહ વાહ વાહ.
 કીતને ઉમ્મીદવાર, કરે હરદમ યુકાર,
 સુનો મીરાં દાતાર, જરા વાહ વાહ વાહ.
 કરો મકસદ બરાર, નહીં દીલકો કરાર,
 નાકે પાવેં કરાર, હુમેં વાહ વાહ વાહ.

જાસે નાહો કરાર, જાઓ મીરાં દાતાર,
 હોગા બેડા તો પાર, અજી વાહ વાહ વાહ.
 પડે ભુતોંકો માર, કરે જનાત પુકાર,
 રજા દેદો દાતાર, હમેં વાહ વાહ વાહ.
 બડે ઝાલીમ સરદાર, ભુત જાનોંકો માર,
 કહે હોગયે લાચાર, હમેં વાહ વાહ વાહ.
 કહોં લાખોં હજાર, ચલે આવેં દરબાર,
 ખુશી હો બેશુમાર, જાયેં વાહ વાહ વાહ.
 ખુશા ક્યઝી બાઝાર, ક્યસી દેતા બહાર,
 દેખો હોકે હુશીયાર, જરી વાહ વાહ વાહ.

તર્જ-નજર આ ગયો બાલમ.

નજર આ ગયો મીરાં મોરે સપના
 મોરે સપના પીયા મોરે સપના—
 વોહ જુલ્ફ નાગની જયસે તુમ્હારે.
 મોહે ડસ ગઈ ડસ ગઈ મોરે સપના—
 વોહ મસ્ત આંખેં ગઝબ નઝારા,
 મોહે તીર લગા ગયે મોરે સપના—
 તોરે ગાલ ગુલાબી લખોંપે લાલી,
 મોહે આગ લગા ગયે પ્યારે સપના—
 ક્યસી દીની બશારત બશારત શાહકો,
 જયસે—મોહે દો હકીકતા પ્યારે સપના—

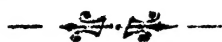

તર્જ-મન માયાનાં કરનારા રે.

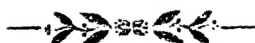
સૈયદ અલી દરશન દો વહાલા,
 ઉભી રહી હું કરું છું કાલાવાલા—સૈયદ અલી.
 મેંતોરે માંગી તમ પાસે રે કાયા,
 લાગી છે તારા મુખડાની મયા,
 અમર રહ્યા છો રાસ્તી માંના જનયા—સૈયદ અલી.
 સૈયદ દુલા લાગો છો ખ્યારા,
 ઘડી એક ન મેલું હું ન્યારા,
 છોજરે મારા પ્રાણ થકી ખ્યારા—સૈયદ અલી.
 સૈયદમીયાં અપુમીયાંનાં છો વીરા,
 હમઝારે શહીદ મામા છે તમારા,
 વજર નથ્યુ શહીદ બહુ સારા—સૈયદ અલી.
 વહાલારે તારા સેહરાની જળ ન્યારી,
 કાંકણ ઉપર હું જડું વારી વારી,
 વહાલારે તારી લટ છે ધુધર-વારી—સૈયદ અલી.
 દામારે બાઈ માતાએ ધવડાવ્યા,
 રત્ન જડીત પાલણે પોદાડ્યા,
 હુરારે પરીધાએ લાલરડાં ગાયાં—સૈયદ અલી.
 વાહલારે તારી દરગાહ બહુ સાજે,
 સવારે સાંજે ચોઘડીઆં વાજે,
 તેતો રે સુણી ભુત બલા બાજે—સૈયદ અલી.
 શોભે છે સોનાં ચાંદીનાં કઠેરા,
 ઝુમ્મર અને હાંડીનાં ઝમકારા,
 ભટકે છે ચંદા સુરજ ને તારા—સૈયદ અલી.
 મોલુદો ને કુરઆનનાં રસીયા,
 સુણી સુણી મગન થઈ હસીયા,
 નંદ કુંવરના રદયમાં વસીયા—સૈયદ અલી.

તર્જ-પુરો થયો છે ખેલ.

આવો મીરાં દાતાર, સજ્જનો આવો મીરાં દાતાર.
ચાર બાજુએ ચોસઠ મેહરાખો, રેહવા કાજે મુખકાર-આવો.
લાખો હજાર જ્યાં દર્દી આવીને સાજાં થાય નીરધાર-આવો.
આસ વિનાનાં ખિકટ દર્દોનો, પક્ષમાં થાશે સંહાર-આવો.
મંતર તંતર જંતર જાદુ, થાશે બળીને સૌ પાર-આવો.
પૈસા વિનાનો લાભ લેવા ચુકશે નહીં લગાર-આવો.
ખુદા તાલાએ ભલે સરજ્યા, દુઃખ ભજન દાતાર-આવો.
ઉંઝા સ્ટેશન ગામ ઉનાવે, છે દાતારનો દરબાર-આવો.
ખાદીમ મોહંમદ શીશ નમાવી, વિનવે વારંવાર-આવો.

તર્જ-જળરે શું રીસાયે રસીલી.

દાતાર શું ટવલાવે રસીલા તારો ચેહરો જોવા દે.
ચંદ્ર વદન તારા મુખડા પર વારી વારી કરવા દે.
પોપટ પુરો જઈ ફસાણો, પીંજરની માંહે,
કહું કર જોડી તને સીસ નમાવી, મને છુટો ફરવા દે.
માઝલી ખીચારી ટળવળ કરતી પૃથ્વીની માંહે,
મુન વિનતી મારી ઉર ધરી જળમાં તરવા દે.
ખુલ ખુલ ઉડી ઉડી ફરતું તમારા બાગની માંહે,
હવે તુજ સેવક પર મેહર કરી, બાગમાં વસવા દે.

એક મને આધાર તમારો જગતની માંહે,
 દુર કરી મને દુખના ઘરથી સુખમાં વસવા દે.
 આરતી તારી મેં મન ધારી રહ્યની માંહે,
 હવે ઝટપટ મુજને જોલાવી, દર્શન કરવા દે.

તર્જ-સાંભળને માતુ મારી-

તમે સાચા સૈયદ સુખકારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.
 ભલે ગામ ઉનાવે વસીયા, દુઃખી જનોનાં મુખડાં હસીયા,
 છો દુખ ભંજન સુખકારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.
 તારી દરગાહ બની ગુલજરી, શોભે સોનાં ચાંદીની જરી,
 દેખી સુખ પામે આજરી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.
 આવે દરશન કરવા નરનારી, લાવે માનતા ભારી ભારી,
 નીત મેજો તમારો જરી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.
 જાનુ છનો બળી પોકારે, નથી રહેવું મીરાં હમારે,
 એવી અજબ કરામત ભારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.
 નીત હોંદુ મુસલમાન આવે, શીશ નમી નમી પોકારે,
 દાતા લોને ખજર હમારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી,
 મને લાગી છે મુખની માયા, દો દર્શન રાસ્તી જયા.
 મોહંમદ મીયાં કહે પોકારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી,

ખુશ ખખર!!

ખુશ ખખર!!

અમારી પાસે નીચે લખેલી કિતાબો તથા એ સિવાય બીજી પણ મલશે. એક કાર્ડ લખવાથી વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે.

મુરશીદ કામીલ—એમાં ખુદાથી મલવાનાં બાતીની બાને હુપા બેદો તથા તેનાં કવાયેદો છે. કીંમત ૦-૮-૦.

હયાતે જાવેદાની—તવારીખે હઝરત પીરાને પીર ફસ્તગીર, બાને સૈયદ અબ્દુલકાદર જીલ્લાની રહ,ની કરામાતો અને જંદગીનો એહવાલ છે. કીંમત ૦-૬-૦.

રાહખરે ખિલવત—બાને શાદીનાં એહકામો, તલાક, મહર, હદિત, આદામે ખિલવત, વગેરે બાખતો છે. કીં. ૦-૫-૦.

રમુઝે દીલપસંદ | આ બને કિતાબોમાં ઉરદુ અને મુજરાતી મુલઝારે ઝરાફત | જખ્યાનમાં નસીહતરૂપી દુઅકાઓ, અને રમુજ બાખતોથી બરપુર છે, કીંમત દરએકની ૦ ૬-૦.

કરીશમયે કુદરત—એમાં નસીખ અજમાવવા માટે ફાલનામાં, ખાખની તાખીશ, હલિમે કયાફા, વીગેરે છે. કીંમત ૦-૫-૦.

બઝમે કબ્વાલી

મેહુરે દરખશાં

આરામે દીલ

સોહાની હરીયાલી

દીલખુશ ગૌહર

બુલબુલે બંગાલી

નગમયે રહાની

આ સાત જાનની ગાયનની કિતાબોમાં દરએકમાં જુદી જુદી કબ્વાલી અને હશકી ગઝલો, અને નાટકનાં ઉરદુ તથા મુજરાતી ચુટી કાદેલા ગાયનો, દાદરા, હુમરી, કેહેરવા, વીગેરે કિસ્તાદી ગાયનો વીગેરે દરએકમાં જુદાં જુદાં છે.

કીંમત દરએકની રૂ. ૦-૪-૦.

કિતાબો મળવ.નું ઠેકાણું—

સૈયદ બનુમીયાં બીન સૈયદ અમીરમીયાં કાદરીની કં.

મુ. બીલીમોરા. જલ્લો—સુરત.

